

Impressie Synode 19/20 april 2018

Het is zomer op Hydepark (en in de rest van Nederland) en de Generale Synode komt twee dagen bij elkaar. Er staat een scala aan onderwerpen op de agenda, het merendeel zal ik kort of iets langer in deze impressie aan de orde laten komen. Na de liturgische opening in de kapel buigen wij ons allereerst in comité over een heel aantal benoemingen voor de verschillende Generale Colleges en Adviesraden en stemmen wij, na diverse aanbevelingen, in met mr. J.P.M. Donner als voorzitter van de Raad van Toezicht van de Protestantse Theologische Universiteit en Ing. Jurjen de Groot als nieuwe directeur van de Landelijke Dienstenorganisatie. Laatstgenoemde heeft een belangrijke en verantwoordelijke functie in het (financiële) beleid. In zijn speech is de nieuwe directeur heel duidelijk in zijn drijfveren en spirituele achtergrond, mede gevormd door een periode werken en leven in Kenia. Zijn dienstbaarheid aan het welbevinden van de kerk als geheel komt positief op mij over.

We gaan verder met een thema dat de laatste jaren veel aandacht heeft en krijgt: nieuwe vormen van kerk-zijn. We bekijken een aardig filmpje over twee pioniersplekken: De Haven op Kanaleneiland/Utrecht en Crosspoint Nieuw-Vennep en de enthousiaste kartrekkers van deze plekken worden geïnterviewd over hun uitdagingen, met name op het 'ordelijke' vlak. Hoe zit het met de ambten bij deze nieuwe kerkvormen, hoe lopen de financiële lijnen, hoe zijn de verbindingen met de plaatselijke kerk, hoe zelfstandig is men? Aardig detail is dat De Haven niet werkt met een (formele) ledenlijst, maar met een Whatsapp-groep. Wel verbonden, maar ook vrij. Het is duidelijk dat er nog veel vragen liggen en het voor alle partijen ook de uitdaging is om ruimte te krijgen, te ervaren en te bieden voor het experiment van kerkvernieuwing.

Na de lunch wordt het eerste exemplaar van het boekje getiteld: 'Geloven in de classis' uitgereikt aan de schrijver. Geschreven naar aanleiding van de veranderingen die heel binnenkort gaan plaatsvinden, wanneer onze 75 classes teruggebracht gaan worden naar 11 grote classicale gebieden. Door alle eeuwen heen zijn er veranderingen geweest horen we, steeds inspelend op de context. Een saai thema, die classis? Prof. Leon van den Broeke geeft aan dat er zelfs conferenties in Amerika plaatsvinden rondom dit thema, want het is wel degelijk van belang welke structuur je geeft aan je kerk om de ontmoeting en onderlinge samenhang te bevorderen. En zoals beschreven staat in het woord vooraf van het kleine boekje: de vernieuwde opzet van de structuur bepaalt de classis bij haar wezen, het geloof. Geloven *in* de classis is geen bestuurlijke titel, gaat niet over de locatie waar je gelooft, maar dát je samen gelooft en daar gezamenlijk vorm aan geeft.

Er volgt een aardig (engelstalig) filmpje over het 70jarig bestaan van de Wereldraad van Kerken. In 1948, in de na-oorlogse hektiek opgericht in Amsterdam onder bezielende leiding van prof. Willem Visser-'t Hooft. De beelden van vieringen op de Assembly's tonen de veelkleurigheid van deze internationale christelijk-oecumenische organisatie. Momenteel zo'n 340 kerkgenootschappen in 110 landen. Wie kent niet meer de belangrijke begrippen van het Conciliair Proces, Vrede- Gerechtigheid en Heelheid van de schepping? Ook het programma tegen racisme (Combat Racism) heeft veel aandacht gekregen. Hoewel de Wereldraad qua organisatie behoorlijk is ingedund, spelen er zeker nog belangrijke thema's, zoals de Pelgrimage voor Gerechtigheid en Vrede. In de zomer wordt het jubileum gevierd, in Amsterdam, met een feestelijke dankdienst en een heel programma daarom heen.

Jaarlijks vindt ook een ethische bezinning plaats in de Synode. Vorig jaar hield Beatrice de Graaf een lezing over 'Veiligheid' waarover later een boekje is verschenen. Deze vergadering wordt aandacht gegeven aan het thema 'Migratie', ingeleid door prof. dr. Dorottya Nagy, hoogleraar missiologie aan de PthU. Ook over dit thema moet te zijner tijd een publicatie verschijnen die geschikt is voor het gesprek in de gemeenten. Het gesprek over migratie ligt op straat en daar spelen allerlei emoties in mee, geeft Nagy aan. Reacties die zich vertalen tot in stemgedrag. Maar laten we niet te gemakkelijk denken te weten wat migratie is en inhoudt. Het is een complex en veelomvattend thema, waar politieke, sociale, economische en technologische processen in meeklinken. Rondom het toverwoord "migratie" wordt een grote vocabulaire opgebouwd. Migratie is schijnbaar een taal geworden, die zich voordoet als toegankelijk, makkelijk leerbaar en uitstekend geschikt voor communicatie. In het algemeen veronderstellen mensen dat inmiddels iedereen die taal spreekt. Maar de vraag is eerder: 'spreek jij migratie?'. Nagy wijst ook op de machtsverhoudingen die meespelen, ook in de insteek van gastvrijheid en het verschaffen van recht. Liever spreekt zij daarom over migratiedynamiek. Een mooie gedachte in haar verhaal is: we zijn kerk, maar we zijn ook steeds *in wording*, plaatselijk, tijdelijk, altijd in een groter verband. En, de ver-ander, die ik ver-ken kan mij en mijn kerk steeds veranderen.

De lezing roept verschillende reacties op, niet iedereen kan uit de voeten met de toch wel erg brede insteek van haar verhaal, waarbij (al dan niet gedwongen) migratie en mobiliteit allemaal aan de orde komen. Ik heb de tekst vanuit het moderamen een dag eerder ontvangen en geef met scriba René de Reuver een eerste reactie, waarna we kort in tweetallen in gesprek gaan en de gedachten plenair worden gedeeld. Ik ben benieuwd naar de publicatie over dit belangrijke thema.

Tweede boekje dat ons vandaag uitgereikt wordt is de uiteindelijke publicatie over de eredienst 'Tot Gods Eer', van de hand van Marcel Barnard. Bedoeld om, samen met de beschikbare korte filmpjes van verschillende stijlen van eredienst, het gesprek over de liturgie in de lokale gemeenten vorm te geven. De suggestie wordt gedaan om dit gesprek in de nieuwe ringen te voeren. Bij afwezigheid van Prof. Barnard wordt het eerste exemplaar aan de Lutherse predikant Willem Boon uitgereikt, die geheel onvoorbereid prachtig spreekt over zijn ervaringen met het vieren.

Elk jaar ontvangt de Synode de proponenten en kerkelijk werkers die aan het begin staan van hun werk in de kerk. Ook dit keer een heel gevarieerd gezelschap. Een voor een geven zij een korte introductie over zichzelf en leren we hun huidige of gewenste werksituaties nog beter kennen door de vragen die René de Reuver stelt. In de afsluitende liturgie van de eerste dag wordt later voor hen en voor de nieuwe Synodevoorzitter Saskia van Meggelen, in maart benoemd, gebeden.

Het is tijdens het diner eigenlijk net te warm om buiten te zitten. Ik doe het toch, met mijn Synodecollega uit de classis Leiden. Mooi om niet alleen te praten over de komende onderwerpen op de agenda, maar ook uit het dagelijks leven te delen. Ik ervaar het als verbondenheid.

In de avond staat nog een tweetal punten op de agenda, waar we redelijk snel doorheen gaan. De 'vertrekcompensatie als mobiliteit bevorderende maatregel' is een van de

maatregelen uit het totaalpakket om de mobiliteit van predikant in samenhang met de gemeenten te bevorderen. Hier hangt een kostenplaatje aan. In de novembersynode kwamen de bezwaren al aan de orde en werd toen besloten om dit onderdeel uit het totale besluitvoorstel te halen en nader onderzoek te doen naar de mogelijke effectiviteit en financiële consequenties van deze maatregel. We volgen het moderamen in het voorstel om deze vertrekcompensatie niet in te voeren.

Tot slot bekijken we een kort filmpje in de serie 'Geloven met hart en ziel', gemaakt in samenwerking met de NCRV. Op locatie worden bijzondere initiatieven van kerken of kerkmensen gefilmd. Dit filmpje is opgenomen in Assen. Het is inmiddels drie jaar geleden dat de Protestantse Gemeente Assen begon met de PopUp-winkel: Mooi Verhaal. De predikant vertelt: "Als kerk wilden we op een nieuwe manier aanwezig zijn in de stad. Een winkel bleek daar een goede manier voor te zijn: het is een plek waar mensen makkelijk even naar binnen lopen." Het is een mooie aflevering en we horen hoe de NCRV er nog veel denkt te gaan maken, ideeën zijn welkom, zo horen we van de afdeling communicatie.

Na de liturgische sluiting wordt het nog laat. We zitten buiten en ik heb een bijzonder gesprek met een collega.

Dag twee wordt geopend in de kapel door mensen van JOP, de jongerenorganisatie van onze kerk. Aan de orde is het thema catechese en geloofsoverdracht. Samen met de HGJB (Hervormd Gereformeerde Jeugdbond) horen we een presentatie over de verschillende manieren en de verschillende plekken waarop er 'geleerd' wordt binnen de gemeenten. En zien wij hoeveel materiaal er voorhanden is om dit stuk kerkewerk te ondersteunen.

Deze dagen viert de staat Israël ook haar onafhankelijkheid en 70 jarig bestaan. Scriba René de Reuver leest een zorgvuldig geformuleerde tekst voor, een inleiding gevolgd door een gebed door ons gezamenlijk zingend besloten met psalm 122. Als Protestantse Kerk in Nederland ervaren wij een drievoudige roeping, staat er in deze tekst: "We zijn onopgeefbaar verbonden met het volk Israël. We voelen hun vreugde en verdriet. Met de Palestijnse christenen zijn we verbonden in het ene ondeelbare lichaam van Christus. Hun vreugde en verdriet voelen we ook. In het voetspoor van Jezus werken we bovendien aan vrede, recht en welzijn voor allen die dat ontberen. Laten we bidden om inzicht."

Aan de orde is vervolgens de slotbespreking van de classicale consideraties 'tranche 3' van de kerkordeteksten, die het sluitstuk vormen van de kerkordelijke vertaling van Kerk2025. Deze teksten handelen met name over de rechtspositie en mobiliteit van predikanten. Er is wederom veel geconsidereerd en duidelijke punten zijn ingebracht, met name over de zogenaamde 12jaars regeling voor predikanten, waarbij het mogelijk wordt om na 12 jaar als gemeente en predikant met wederzijds goedvinden uiteen te gaan. De meningen over deze regeling zijn zeer verdeeld. Met name de vraag of deze de mobiliteit daadwerkelijk meer bevordert, of ook schade oplevert voor de betrokkenen. Het college van kerkorde adviseert om dit artikel niet op te nemen. Het moderamen pleit ervoor om dit stuk gereedschap wel in de koffer te houden door middel van een tegenvoorstel, mét noodrem. Na een gedegen discussie, waarbij er meerdere zwevende kiezers zijn, stemt de Synode uiteindelijk met 52 van de 75 stemmen voor dit artikel, dat in 2021 in zal gaan. In de kerkorde zal deze tekst komen te staan: 'Op gezamenlijk verzoek van de kerkenraad en de predikant die tenminste

twaalf jaar als predikant voor gewone werkzaamheden aan een gemeente verbonden is en recht heeft op wachtgeld, kan het breed moderamen van de classicale vergadering de predikant losmaken van de gemeente'. Het besluit is nu dus min of meer definitief gevallen, met een kleine noodrem, de classispredikanten die in september 2018 beginnen kunnen de komende jaren de maatregel toetsen op haalbaarheid en verwachte mobiliteit/flexibiliteit.

Na het afscheid van de voorzitter van het Generaal College van de Visitatie, het college dat in de nieuwe structuur ook een andere vorm zal krijgen. De 'gewone' visitatie valt straks namelijk onder verantwoordelijkheid van de classispredikant en alleen de buitengewone visitatie wordt door het college opgepakt, besluiten we op een heel bijzondere manier. PERKI, wat staat voor Persekutuan Kristen Indonesia (Christelijke Indonesische Gemeenschap) heeft de wens te kennen gegeven om onderdeel te worden van de Protestantse Kerk in Nederland. Het voorstel is dat zij een buitengewone gemeente zullen vormen, zoals ook in 2015 de Pakistaanse Urdugemeente (na een lang proces) is toegetreden. Bij bespreking van dit onderdeel zijn veel leden en vertegenwoordigers van deze vereniging aanwezig. De bespreking van het besluitvoorstel is wat saai misschien en hier en daar worden er wel erg technische (maar toch ook nodige) vragen gesteld, die wellicht op een eerder tijdstip aan de orde hadden kunnen komen, maar de blijdschap is groot en alom wanneer uiteindelijk de handtekeningen onder het besluit gezet kunnen worden. Zelf ben ik erg blij met de ruimte die onze kerk weet te bieden, waardoor onze kerk ook minder 'wit' wordt. Het verschil in o.a. de geloofsvrijmoedigheid zal wellicht wel eens lastig zijn, maar ook leerzaam. Het is goed om elkaar eens een spiegel voor te houden.

De Synode wordt besloten in de eetzaal, met een viering geleid door een Indonesische predikante. We maken in de liturgie een dans mee, door een vrouw in traditionele kleding. Een dans die oorspronkelijk eer betoont aan hoogwaardigheidsbekleders, maar in deze liturgie een dans van dankbaarheid is, voor de Heilige Geest. Elkaar verder ontmoeten, en elkaar geluk wensen met deze nieuwe verbondenheid kan na de viering, mét Indonesische hapjes.

Het waren weer bijzondere en gevulde Synodedagen. U heeft ze via dit verslag wat mee kunnen beleven. Ik heb geprobeerd mijn stem, letterlijk en figuurlijk goed in te brengen. Tot een volgende keer, hartelijke groeten van ds Irene Pluim (afgevaardigde Classis Limburg)